

ENSEMBLEWAARDE VESTING HELLEVOETSLUIS VERZEKERD DANKZIJ UITGEBREIDE RESTAURATIE

Het Nederlandse kustgebied kent talloze vestingstadjes waarvan de glorieuze historie sinds de aanleg van de Deltawerken schuilt achter dammen en dijken. Voeg daarbij het introverte karakter van veel vestingwerken en de teloorgang van het militaire apparaat en een impuls lijkt op zijn plaats. In Hellevoetsluis – marinestad nummer 1 voordat Den Helder het stokje overnam – wordt in juni dit jaar een decennialang proces afgesloten dat de militaire historie van de binnenstad weer op het voorplan weet te krijgen.

Slotstuk is een grootscheepse restauratie van het militair-historisch erfgoed aan de westzijde van de vesting – tussen de kop van de haven en de Brielsepoort, met als hart de bomvrije Kazerne Haerlem. “In dit gebied liggen sinds 1650 uitgebreide verdedigingswerken, die tot en met de Tweede Wereldoorlog functioneerden als kustverdediging”, vertelt burgemeester Corstiaan Kleijwegt. “In 1667 vertrok

Michiel de Ruyter al vanuit Hellevoetsluis om de Engelse vloot bij Chatham te verslaan; stadhouder Willem III gaf aan het eind van die zeventiende eeuw het startsein voor de huidige opzet van de vestingwerken.” De bouw van een bomvrije kazerne in 1880 bekrachtigde de positie van Hellevoetsluis in het Nederlandse militaire apparaat nog eens. Zij was onderdeel van een eerste opknapbeurt en een stimulans voor de lokale econo-

mie. “Rond de haven leefde men van de marine; er bestond hier eeuwenlang een militaire industrie. De Duitse bezetter sprong echter rücksichtlos met het gebied om en heeft vele gebouwen met de grond gelijk gemaakt. Van de goede ligging van de verdedigingswerken hebben ook zij echter gebruik weten te maken, en ook na de Tweede Wereldoorlog lagen in de haven nog mijnenvegers om zeemijnen op te ruimen.”

FOTO LINKER PAGINA
Vestingmuren

FOTO RECHTER PAGINA LINKS
Burgemeester Kleijwegt

FOTO RECHTER PAGINA RECHTS
Kazerne Haerlem

FASERING

Het gemeentebestuur van Hellevoetsluis begon al in de jaren zeventig van de vorige eeuw grond op te kopen om de veronachtzaamde en extensief gebruikte westzijde van de havenkom stapsgewijs vorm te kunnen geven. Het uitkopen van bedrijven bleek een zaak van lange adem. Wel werd begonnen met de restauratie van enkele gebouwen rond de haven en die van het droogdok uit 1806. Later volgde de verplaatsing van de jachthaven, renovatie van de gietijzeren brug over de havenkom en verzezen er gevarieerde woonblokken rond de havenkom. In vier fasen worden sinds 2010 de verdedigingswerken aangepakt. Aannemer Huurman startte met de buitenzijde van de grote gebouwen, zoals Kazerne Haerlem en enkele munitiedepots; de laatste fase betreft het interieur van de gebouwen, uitgevoerd door Den Hoed. De twee tussenliggende fasen behelzen het herstel van kademuren en kazematten, uitgevoerd door civiel-technisch aannemer Ooms Construction. Het kazernegebouw, waaraan het knipwerk en de variatie in het metselwerk opvallen, krijgt een extensieve museale functie. Zo is voor de stichting Verdedigingswerken Hellevoetsluis, die zich hard gemaakt heeft voor de restauratie, een plaats ingeruimd in het gebouw. Ook worden functionele aspecten als bruisen en een drinkwatervoorziening aanschouwelijk gemaakt.

HERINRICHTING

De voorbereiding van de herinrichting van de vestingwerken startte al in 2001, aldus Kleijwegt, tevens portefeuillehouder van het project. “Wij zijn hierbij proactief te werk gegaan. Dat was nodig, want de aandacht die de vesting verdient was er op rijksniveau nog niet voldoende toen wij begonnen.” Een combinatie van verschillende monumentensubsidies en Europees geld maakte de renovatie van de vestingwerken, die in het stadsgezicht een dominante positie innemen, definitief mogelijk en het herinrichtingsontwerp van Tak Architecten en Copijn Tuin- en Landschapsarchitecten kon uitgevoerd worden.

Zorgvuldigheid, dat is het beeld dat achterblijft na een rondtocht over de wallen. “We willen niet historiseren, maar wel volledig en zorgvuldig herstellen. En dat is gelukt. Diverse schutposities waarvan men het bestaan niet wist zijn nu blootgelegd. Op de kop van de haven aan het Haringvliet krijg je straks een prachtig beeld van de geschiedenis van de verdedigingswerken. Dit is een plek van nationaal belang.” Hellevoetsluis hoopt op een toeristische impuls na de integrale opknappbeurt. “Deze ingrepen maken de vesting compleet toegankelijk. Wij laten de binnenstad graag aan iedereen zien als hij helemaal klaar is.” ■

INTERIEUR KAZERNE

Het interieur van Kazerne Haerlem en het belendende Mach-gebouw wordt gerestaureerd, aangepast aan de eisen des tijds met aandacht en handhaving van bestaande detaillering en heringericht door Den Hoed Aannemers – een erkend restauratiebouwbedrijf uit Bergambacht met ruim 75 jaar ervaring en brede ambachtelijke kennis. Den Hoed Aannemers restaureerde eerder onder andere de St. Joriskerk te Amersfoort. Deze vierde fase van de herinrichting van de vestingwerken in Hellevoetsluis wordt eind mei afgerond. Een veelzijdige opdracht, vertelt projectleider Pieter Schuilenburg. “Delen van het interieur van de kazerne worden volledig gerestaureerd, zoals een eikenhouten trap bij de hoofdentree die inclusief details in originele staat wordt teruggebracht. Daarnaast bestaat een deel van ons werk uit het binnenschilderwerk en het opwaarderen van de installaties, zoals elektra, mechanische ventilatie en een brandveiligheidsinstallatie. De kelder is in gebruik als muzikale oefenruimte, waarvoor geluidswerende voorzieningen zijn gerealiseerd, middels nieuwe binnenwanden en deurkozijnen. Deze gebruikers gaan er tijdelijk uit. De kern van het restauratiewerk doen wij met eigen mensen. Een bestaande lekkage in de keldervloer werd opgelost met de aanleg van een nieuwe betonvloer, alles binnen de strakke planning. Met de andere restauratiepartners hebben we hier weer een fraai monument behouden voor de toekomst.”